

WaterPeilingen

Nieuwsbrief VWG nummer 63, 15 september 2026

De digitale nieuwsbrief van de Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis verschijnt 1 x per maand rond de 15e van de maand.

In dit nummer:

- Bestuur
- Bijeenkomsten en excursies
- Nieuws uit de waterschappen
- Agenda
- Overige zaken

Bestuur:

Het bestuur vergadert op vrijdag 18 september 2026.

TWG:

In de afgelopen jaren is er hard gewerkt om alle oude nummers van TWG digitaal te ontsluiten. Mocht u een nummer uit een van de voorgaande jaren nog eens na willen lezen dan kan dat via de website: Vereniging voor Waterstaatsgeschiedenis en dan Tijdschrift. U krijgt dan een overzicht van alle beschikbare jaren. Alleen 1992, 1993 en 2008 moeten nog opgenomen worden. Verder is de afspraak met de uitgever dat het jaargang pas twee jaar na het verschijnen geplaatst mag worden. 2024 komt in het voorjaar van 2027 digitaal beschikbaar.

Met dank aan de webmaster voor het vele werk dat hij voor de VWG achter de schermen heeft verricht.

Bijeenkomsten en excursies

Op **vrijdag 2 oktober** is een bijeenkomst in Noord-Holland en specifiek in Alkmaar in voorbereiding. De Westfriese Omringdijk staat dan op de agenda, evenals de ALV met de jaarstukken van de VWG het jaarverslag en het kiezen van nieuwe bestuursleden. Beide kandidaten zullen aanwezig zijn en als lid kunt u dan ook kennismaken. Uw aanwezigheid bij zowel de ALV als de NajaarsExcursie wordt op prijs gesteld.

Het ochtendgedeelte zal bestaan uit de ALV, een bijdrage van mevr. H. Danner. Mevrouw Danner is werkzaam geweest bij de provincie Noord Holland en betrokken geweest bij de

aanwijzing van de dijk tot provinciaal monument. De tweede lezing wordt verzorgd door R. Veenman, voormalig hoogheemraad bij HHNK. Na de lunch worden gedeelten van de dijk opgezocht. Te beginnen in het centrum van Alkmaar en daarna bij Krabbendam.

N.B.

De belangstelling voor deze NajaarsExcursie is tot nu toe erg magertjes. Mocht dit een trend gaan worden dan moet het bestuur van de VWG daar eens kritisch naar gaan kijken.

Na de afbeeldingen van de Westfriese Omringdijk bij Oudendijk en in Enkhuizen nu de dijk bij het IJsselmeer, op dit deel staat om de zoveel meter een keurige rode paal van het hoogheemraadschap als markering.

(De Westfriese Omringdijk bij de Zuiderdijk in Bovenkarspel/ Broekerhaven, afb. ve).

Voor het najaar (november) is een bijeenkomst in voorbereiding in samenwerking met Netwerk Water Heritage. Onderwerp zal zijn: Deltaplan 2.0. Zodra de datum en locatie (waarschijnlijk in de buurt van Haarlem) bekend zijn leest u in een volgende WP meer.

In 2027 is het Kanaal Terneuzen – Gent 200 jaar eerder gegraven als verbinding tussen de Westerschelde en een belangrijke havenplaats in België. Aanvankelijk liep het kanaal tot Sas van Gent en het was Koning Willem I die besloot tot de aanleg van het deel op Belgisch grondgebied. Het kanaal is 32 km. lang (16 km Nederland en 16 km België). In oktober 2024 is de Nieuwe sluis in gebruik door Koning Willem Alexander en zijn ambtgenoot Koning Filip gesteld en fungeert vooral voor de grotere schepen van de beroepsvaart. Op ,langere, termijn moet het kanaal een belangrijke corridor worden voor de beroepsvaart naar Parijs.

In het najaar van 2027 zal de bijeenkomst in Dordrecht zijn, de eerdergenoemde Reuzenkaart (WP 57) is dan het onderwerp om bij stil te staan. Wat heeft de Sint Elisabethvloed van 1421 voor gevolgen gehad voor het gebied wat nu bekend staat als de Hollandse en Brabantse Biesbosch. Daarnaast zal getracht worden om na te gaan welke maatregelen er voor het Eiland van Dordrecht nodig zijn om dit kwetsbare gebied tegen hoogwater te beschermen.

Voor de VoorjaarsExcursie van 2028 staat Zeeland op de agenda. 2028 herinnert op dat moment aan januari/ februari 1953 maar zou daarnaast een moment moeten zijn om te kijken waar de provincie naar toe wil groeien. Op dit moment spelen er tal van grote uitdagingen die ook de waterwerken en in het bijzonder de toekomst van de Deltawerken raken. Om een voorbeeld te noemen. De Zeelandbrug zal medio 2040 vervangen moeten zijn. De brug wordt veel intensiever gebruikt dan bij de opening. Zwaarder verkeer en meer verkeersbewegingen noodzaken om tijdig een nieuwe oeververbinding te realiseren die een belangrijke schakel vormt tussen Zeeland en Rotterdam. De Zeelandbrug is een Rijksmonument en zal alleen al om die reden blijven bestaan.

Ook de Oosterscheldekering en de Haringvlietdam vragen om het toekomstbestendig maken van kering en dam, de veiligheid maar ook de leefbaarheid in de Oosterschelde en het Haringvliet.

In een volgende WP wordt het programma tot aan 2031 opgenomen, dat is altijd onder voorbehoud van nog betere voorstellen dan er nu bekend zijn en afhankelijk van de omstandigheden of een bijeenkomst daadwerkelijk doorgang kan vinden.

Vincent Erdin, Excursiecommissie.

Algemeen:

Opmerking vooraf: de, vaste, rubriek over de Unie van Waterschappen en de hoogheemraad- en waterschappen bevat een selectie van recent nieuws. Mocht u meer over een hoogheemraadschap- of waterschap willen weten dan dient u de website te raadplegen.

Vrijwel dagelijks maar in ieder geval wekelijks worden er nieuwe berichten geplaatst.

Bij het opnemen van berichten in deze rubriek is het streven om een landelijk overzicht te presenteren, al kunnen bepaalde gebeurtenissen soms langer aandacht genereren.

Als voorbeeld: juli 2021 en de wateroverlast in Valkenburg (Limburg) binnen het waterschap, provincie en gemeenten kwam de dringende vraag om maatregelen te treffen teneinde een dergelijk voorval te voorkomen dan wel de schade fors te beperken.

Die maatregelen in de vorm van waterbergingen en kunstwerken kunnen complex zijn waardoor het weer interessant is om te blijven volgen.

Een ander voorbeeld is het project Landgoederen in de Achterhoek langs de Berkel, de landgoederen zouden verdrogen als het water niet dieper het gebied in gebracht zou worden.

Dat zijn langjarige projecten en interessant om periodiek te blijven volgen.

De kanttkening is dat nieuws makkelijk vindbaar moet zijn op de website van een hoogheemraad- en waterschap.

Nieuws uit de waterschappen

Unie van Waterschappen (Den Haag).

De Unie reageerde bij monde van Jeroen Haan, voorzitter, op de Troonrede. Het motto van de reactie is: Investeren in water is investeren in de toekomst. Dat wil zeggen dat er voldoende

structurele middelen beschikbaar moeten zijn. Weerbaar zijn tegen extremen vraagt om een gezamenlijke lange termijn agenda, het verbeteren van de kwaliteit van water, ruimte voor water en investeren in de veiligheid. Om de waterkwaliteit te verbeteren en mee te kunnen groeien met de klimaatveranderingen is structureel geld nodig om investeringen te kunnen blijven doen. Nederland moet zich steeds meer gaan realiseren dat zestig procent van het land kwetsbaar is voor overstromingen. In het kader van het HWBP wordt er al op veel plaatsen gewerkt aan versterkingen van dijken en het aanleggen van extra ruimte voor water. De toekomst zal leren of dat voldoende is of dat er op sommige of meerdere plekken meer nodig is.

Wetterskip Fryslan (Leeuwarden)

Het wetterskip gaat onderzoek doen naar extra gemaalcapaciteit om de afvoer van overvloedig water tijdig af te kunnen voeren naar de Waddenzee. De verwachting is dat het vasthouden en bergen van water over enige tijd niet meer in balans is met de stijging van de zeespiegel, en clusterbuien die overlast zullen veroorzaken. Door de stijging van de zeespiegel zal het niet meer vanzelfsprekend zijn om bij Harlingen (Tjerk Hidden sluizen) en bij Dokkumer Nieuwe Zijlen (W. Loesluis) onder vrij verval water naar de Waddenzee en het Lauwersmeer te kunnen laten stromen en daarmee de boezem te ontlasten. In het zuidwesten van Friesland staan twee gemalen: Hoogland (capaciteit 9 miljoen m³ water per etmaal) bij Stavoren en het gemaal bij Lemmer dat in bijzondere situaties kan worden bijgezet met een capaciteit van 6 miljoen m³ per etmaal.

Het waterschap Noorderzijlvest is al jarenlang in overleg om bij de Cleveringsluizen bij Lauwersoog een gemaal te mogen bouwen omdat voor de provincie Groningen de verwachting gelijk is aan hetgeen het wetterskip nu opmerkt. In Groningen daalt de bodem als gevolg van aardgaswinning, ook al wordt er op dit moment geen gas meer op grote schaal gewonnen, de bodemdaling gaat wel door. Noorderzijlvest noemt een gemaal bij Lauwersoog een van de mogelijkheden, het aanleggen van een dubbele dijk is ook een optie zoals bij Bierum is gedaan. Inzet is om landbouwgrond die van hoge kwaliteit is te behouden. Wetterskip Fryslan en waterschap Noorderzijlvest zullen gezamenlijk optrekken om een goede oplossing te realiseren waarbij de hulp van de Rijksoverheid nodig is.

Waterschap Drents Overijsselse Delta (Zwolle)

Woensdag 16 september is de jaarlijkse afsluiting van de beweegbare waterkering in de stad Kampen.

Vanaf de IJsselkade en de La Sabloniere kade worden alle stegen afgesloten zodat het water bij een hoogwaterstand van de IJssel niet de binnenstad van Kampen onderwater kan zetten. De waterkering is in 2003 over een lengte van twee kilometer geplaatst en wordt jaarlijks vlak voor het stormseizoen begint getest.

Tegelijkertijd wordt er in Zwolle een beweegbare kering langs het Zwarte Water getest, er zijn drie doorgangen aan de Industrieweg en twee aan de Rietweg die dan afgesloten worden. Hierbij wordt de Hoogwaterbrigade van het waterschap ingezet die voor een belangrijk deel uit vrijwilligers bestaat.

Waterschap Rijn & IJssel (Doetinchem)

Werkzaamheden rondom Zutphen, Eefde en Steenderen. Rond het Kanaal Hackfort worden werkzaamheden uitgevoerd in het aflaatwerk. Dit aflaatwerk dient twee doelen: afvoer van water uit het kanaal en beschermen van de binnenstad van Zutphen tegen hoogwater.

Hier wordt gewerkt aan veiligheid in een cultuur historische omgeving, het werk duurt twee jaar.

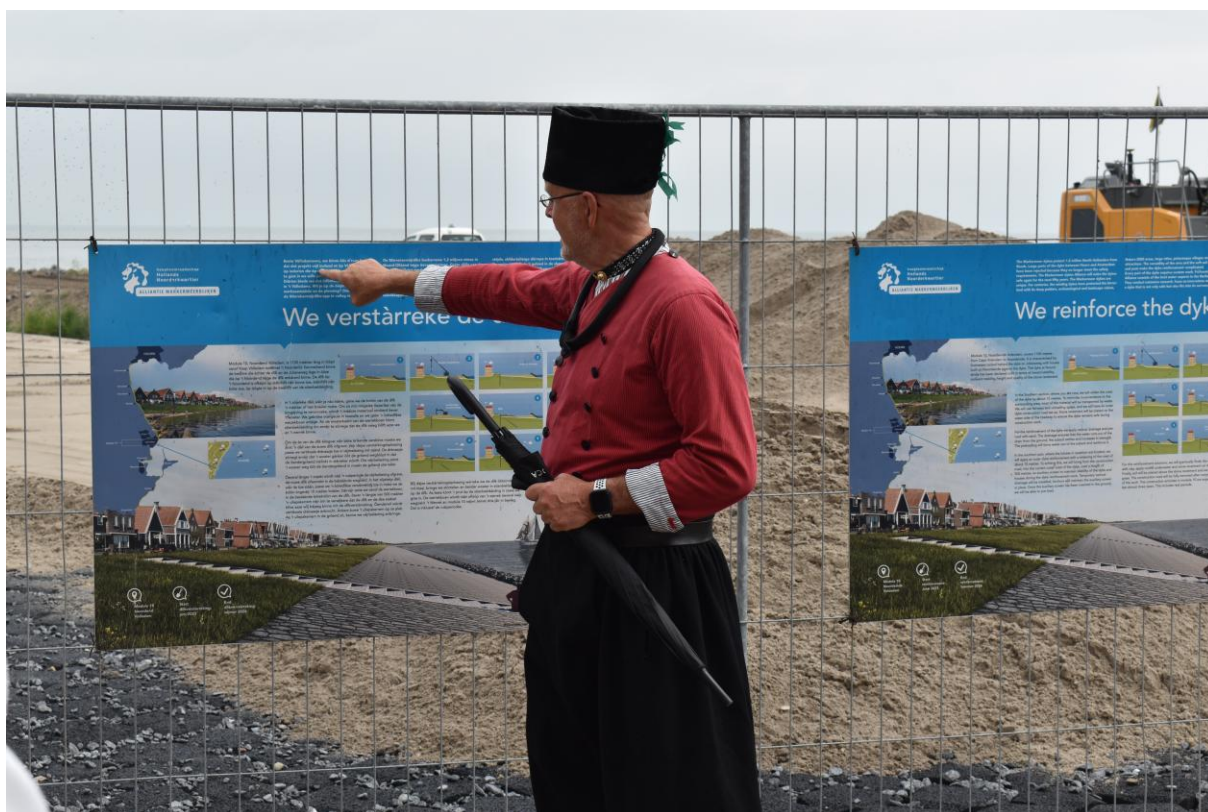
Hoogheemraadschap De Stichtse Rijnlanden (Houten)

Aan het eind van de maand is er in Wijk bij Duurstede (29 september, Kerkstraatje 4 a) een informatiebijeenkomst over de bouw van een nieuw gemaal bij het Inundatiekanaal van de Kromme Rijn.

Het inlaten van water was tot nu toe vrijwel altijd mogelijk maar met de extreem lage waterstanden op de rivier werd het ineens problematisch om aan voldoende zoet water te komen in een groot gebied. Om toch voldoende water in de stad Utrecht en het gebied van de Vecht te krijgen werden er deze zomer pompen geplaatst.

Een nieuw gemaal met een balgstuw moet een permanente oplossing bieden voor een probleem (lage waterstand op de rivier) dat naar alle waarschijnlijkheid vaker voor zal gaan komen.

Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (Heerhugowaard)

(Informatiebord in Volendam, afb. ve)

De reden om deze afbeelding te plaatsen is dat het meer om de tekst dan om het werk gaat wat ter plaatse wordt uitgevoerd door HHNK.

Eerst dat laatste. In Volendam wordt aan Haven de laatste hand gelegd aan de dijk die versterkt moest worden in het kader van het HWBP.

De dijk moest tussen Hoorn en Durgerdam langs het Markermeer aangepast worden.

Wat dit bord bijzonder maakt is dat de tekst in het Volendams dialect is opgesteld. Het bijzondere daarvan is dat het Volendams vooral een gesproken dialect is en nauwelijks schriftelijke bronnen kent.

De gids die rondleidingen door het dorp doet en de tekst aanwijst is geboren en getogen in Volendam en spreekt het dialect maar lezen is iets anders omdat niet helemaal duidelijk is hoe bepaalde woorden uitgesproken worden.

In Volendam is een werkgroep actief om het dialect weer leven in te blazen, dat begint uiteraard thuis maar daarna op de basisschool.

Dat HHNK een bord plaatst met een lokaal dialect is opmerkelijk te noemen en waarschijnlijk mede tot stand gekomen op verzoek van de werkgroep. Een tekst in het Nederlands is niet beschikbaar wel in het Engels.

Hoogheemraadschap van Rijnland (Leiden)

Het hoogheemraadschap doet een proef onder de naam: meegroeidijk. Bagger uit de sloot wordt op de dijk gebracht. Uiteindelijk moet blijken of dit circulair werken een gunstig resultaat heeft op de sterkte van de dijk. Belangrijk voordeel is dat het slib niet meer afgevoerd hoeft te worden maar ter plaatse gebruikt kan worden. Het tweede waar naar gekeken wordt is of bagger de dijk in conditie kan houden en minder snel uit zal drogen bij hoge(re) temperaturen zoals deze zomer.

De testlocatie ligt bij Ter Aar in de Uiteindsche- en Middelpolder. Mocht uit deze proef in 2028 blijken dat het resultaat gunstig is dan heeft Rijnland 1.200 km aan dijken in het hele werkgebied waar dit geheel of gedeeltelijk toegepast kan worden. Ook het waterschap Noorderzijlvest en Brabantse Delta doen mee.

Hoogheemraadschap van Delfland (Delft)

Het hoogheemraadschap zal het contract met Delfluent BV beëindigen voor de zuiveringsinstallaties Houtrust en Harnaschpolder. Er wordt een nieuwe bv opgericht waarvan alleen het hoogheemraadschap aandeelhouder is. Het hoogheemraadschap bereikt hiermee een kostenbesparing op de uitvoeringskosten die gebruikt kunnen worden in het optimaliseren van de beide zuiveringsinstallaties. De medewerkers gaan onder gelijke arbeidsvoorwaarden mee naar het hoogheemraadschap.

Waterschap Hollandse Delta (Ridderkerk)

In de binnenstad van Dordrecht is tussen 19 en 30 september het Festival voor de vloed. Vlak voor het stormseizoen op 1 oktober begint wil het waterschap aandacht vragen voor de mogelijke gevolgen van een echte vloed en de overlast die daarvan ondervonden kan worden. Het komende festival is er dan ook op gericht om inwoners bewuster te maken van de dreigende gevaren.

Het straattheater Hoog & Droog Zolderroute zal verschillende optredens verzorgen.

Donderdag 24 september is het waterschap aanwezig in de Kloostertuin en op de Voorstraat, nu is dit een belangrijke winkelstraat maar de Voorstraat is vanouds en tot nu toe een belangrijke waterkering.

Waterschap Scheldestromen (Middelburg)

Op 22 september organiseert het waterschap een avond met klimaatdeskundige en meteoroloog Gerrit Hiemstra. Centraal staat de klimaatverandering en de gevolgen daarvan voor Zeeland en wat er gedaan kan worden om rampen te voorkomen en de provincie op tijd klaar te hebben voor de gevolgen van de klimaatverandering.

Bijeenkomst in het kantoorgebouw aan de Kanaalweg, aanvang 19 u. (aanmelden via de website van het waterschap).

Waterschap Aa en Maas ('s Hertogenbosch)

In het dorp Nistelrode staat sinds kort een regenwaterbank. Door de regenpijp van het riool af te koppelen maar op de tank van de waterbank aan te sluiten wordt er hemelwater opgevangen dat op een later moment voor het besproeien van de tuin kan worden gebruikt. De familie Wijdeven in Nistelrode ontving de waterregenbank uit handen van bestuurder Sikko Oegema omdat zij meegedaan hebben aan de Water Win actie. Er waren 151 inzendingen maar het verhaal achter de regenwaterbank van deze familie sprak het meest tot de verbeelding. Het waterschap ziet hierin een praktische oplossing voor het besparen van kraanwater en het opvangen van hemelwater in een huishouden maar omdat het relatief eenvoudig is door veel meer mensen toe te passen.

Gemeente en waterschap geven een subsidie voor dergelijke waterbesparende suggesties.

Vraag:

Wie weet of er een zogenaamde stamboom bestaat van de waterschappen en polderbesturen die er waren voordat de grote fusiegolf begon en waardoor er uiteindelijk 21 hoogheemraaden waterschappen zijn ontstaan?

Mocht u iets weten dan mag u een reactie sturen naar: verdin@kliksafe.nl

Verschijnt:

Op 21 augustus a.s. verschijnt de Wateratlas van Noord-Holland, de onbekende wegen van het water, Uitgeverij Noord-Holland. De voorintekenprijs is € 29,95 (daarna € 39,95). Deskundige auteurs analyseren het watersysteem uit voor mens, economie, natuur, recreatie en landbouw.

Toos Lodder, 'Malaria in de Kop van Overijssel, 1826-1827.'

Overijsselse Historische Bijdragen, 141^e stuk (2026), 121-142.

Het artikel is een eerste in zijn soort over de lange gevolgen van de Watersnood van 1825 in de provincie Overijssel. Eerder zijn in Friesland al verschillende, met name ook lokale, publicaties verschenen over de *geheel* vergeten nasleep van een *bijna* vergeten.

Agenda

24 september: Erfgoeddag Zuid-Holland; thema: Erfgoed om de hoek.

Plaats: Ter Borchstraat 7 in Den Haag van 10 u – 17 u.

Aanmelden is verplicht: info@erfgoedhuis-zh.nl.

Programma

Deskundige sprekers nemen je mee langs urgente vraagstukken en aansprekende projecten. Met onder meer:

- **Uitreiking van De Erfgoedparel**, prijs voor het mooiste vrijwilligersproject in Zuid-Holland

- **Keynote** door Dunja Colman (adviseur Kenniscentrum Immaterieel Erfgoed Nederland)
- **Keynote** door Imke van Dillen (social designer Buro Bouwrituelen)
- **Keynote** door Anita Janssen (fotograaf, journalist)
- **Keuzeprogramma (aanmelden op de dag zelf), met o.a.:**
 - Mee met de Monumentenwacht
 - Sprekende geschiedenis: meerstemmig en meer verbonden geschiedschrijving
 - Gratis handleiding bouwrituelen
 - Bronnen in de klas: de brug tussen collectie en klaslokaal
 - Het erfgoed om de hoek in kaart
 - Archeologie in de buurt
 - Historische tramrit
 - Post 65-architectuur
 - Storytelling om de hoek
 - Invloed op erfgoed
- **Lunch**
- **Netwerkborrel**

Benieuwd naar het complete programma? Dat vind je hier: [Erfgoeddag 2026](#)

19 maart 2027: Jaarcongres Moderne Tijd, plaats Ateliergebouw van het Rijksmuseum Hobbemastraat 22 in Amsterdam.

Thema: Planten in de vensterbank. De domesticatie van de natuur tussen 1780 en 1940.

2027: 750 jaar Hoogheemraadschap van de Alblasserwaard, er is inmiddels een website ontworpen die alle informatie beschikbaar zal stellen over dit bijzondere jubileum: [www. Alblasserwaard750jaar.nl](http://www.Alblasserwaard750jaar.nl)

2027: De Unie van Waterschappen bestaat 100 jaar.

2027: 100 jaar waterloopkundig onderzoek en oprichting Waterloopkundig Laboratorium in 1927

2027: 25 jaar Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier

2027: 200 jaar Kanaal Terneuzen – Sas van Gent en Gent.

19 maart: Werkgroep Moderne geschiedenis

2028: 75 jaar na 31 januari/ 1 februari 1953; bestemming van de VoorjaarsExcursie Watersnoodmuseum Nieuwerkerk (Schouwen Duiveland).

2029: Wetterskip Fryslân bestaat 25 jaar.

2030: op 8 november 1990 werd de VWG opgericht en bestaat nu 40 jaar. (op of rond deze datum zal er een jubileumbijeenkomst worden georganiseerd).

2030: 175 jaar na de overstroming van de grote rivieren begin maart 1855.

2030: Begin aanleg van de Stelling van Amsterdam (1880)

2030: De Wieringermeer bestaat 100 jaar

2030: 5 november Sint Felixvloed van 1530. Getroffen gebieden lagen in Holland, Brabant, Zeeland en Vlaanderen.

2030: Lustrum Symposium SSF (45 jaar en VWG 40 jaar).

2032: De Afsluitdijk bestaat 100 jaar

2033: in 1533 ontstonden de eerste waterschappen in Friesland, uiteindelijk werden dat er 1.500. Nu werkt het Wetterskip Fryslân (Leeuwarden) in de provincie, op de Waddeneilanden Ameland, Schiermonnikoog, Terschelling en Vlieland en in een taartpuntje in de provincie Groningen.

In de komende jaren zijn er tal van herdenkingen, het overzicht zal periodiek worden bijgewerkt.

Mocht iemand belangstelling hebben om over een van de bovengenoemde gebeurtenissen een bijdrage te leveren in TWG dan zijn de richtlijnen daarvoor op de website te vinden.

Overige zaken

Mochten er wijzigingen in uw adressering zijn door verhuizing of het mailadres wilt u die dan doorgeven aan: **waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl** . Helaas komt het incidenteel voor dat het tijdschrift of een mailbericht naar een verkeerd adres wordt gestuurd.

Helaas komt het voor dat niet alle mailberichten ook op dit mailadres afgeleverd worden, bij twijfel: trek aan de bel of stuur het bericht met het verzoek om een bevestiging van aflevering/ontvangst.

Het mailadres waterstaatsgeschiedenis@hotmail.nl ook gebruiken als u andere vragen met betrekking tot de VWG heeft. Via dit mailadres worden ontvangen berichten verzonden naar de juiste persoon.

Vincent Erdin, secretaris VWG
15 september 2026
Middelburg